

Lydia Stokstad

Personlighetstrekk og partnervalg

Personality Traits and Mate Selection

Bacheloroppgave i Psykologi

Veileder: Mons Bendixen

Medveileder: Thomas Haarklau Kleppstø, Leif Edward Ottensen
Kennair, Marius Stavang

Mai 2024

Lydia Stokstad

Personlighetstrekk og partnervalg

Personality Traits and Mate Selection

Bacheloroppgave i Psykologi

Veileder: Mons Bendixen

Medveileder: Thomas Haarklau Kleppestø, Leif Edward Ottensen

Kennair, Marius Stavang

Mai 2024

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap

Institutt for psykologi

Kunnskap for en bedre verden

Personlighetstrekk og partnervalg

Lydia Stokstad

Institutt for psykologi, Norges Teknisk-Naturvitenskaplige Universitet

PSY2910 1: BA15, Bacheloroppgave i psykologi

Mons Bendixen, Thomas Kleppestø, Leif Edward Kennair, Marius Stavang

15. Mai, 2024

Personlighetstrekk og partnervalg

Forord/Egenerklæring

Jeg skriver denne bacheloroppgaven i psykologi, under gruppe *BA15*, innenfor prosjektbeskrivelsene ved NTNU. Oppgaven er i helhet blitt utviklet selvstendig, dog med noen få innspill fra veileder Mons Bendixen, underveis i skriveprosessen. Utifra problemstillinger gitt fra prosjektlederne, ble en egen problemstilling videreutviklet, med godkjenning fra veileder. Forskningsgruppen utviklet utvalgsstrategien i fellesskap med prosjektlederne. Visse deler av prosjektet var allerede blitt tilrettelagt for, som etiske godkjenninger. Bachelorstudentene sto til eget ansvar å legge inn selvstendig arbeid, også med tanke på datainnsamling og rekruttering av deltakere. Jeg, samt medstudentene på gruppen min, synes dette foregikk på en meget god måte, - men la inn mye innsats for å nå et så høyt rekrutteringsnivå som mulig. Målet var 1000 respondanter, og en så tilnærmet lik utvalgsfordeling av kjønn som mulig. Jeg erklærer at jeg ikke har mottatt hjelp eller veiledning av personer utenom veileder, til utskillelsen av oppgaven min. Heller ikke medstudenter eller personer utenfor universitetet.

Ønsket var å påvirke prosjektet på en god måte, for å selv føle jeg kunne drive forskning, på et svært interessant felt. Videre ønskes det å sende en stor takk til alle prosjektlederne, som for meg gjorde denne helhetlige opplevelsen til en svært lærerik, men også interessant prosess. Især sendes en takk til veileder Mons, samt mine medstudenter som for meg skapte et engasjerende læringsmiljø.

Sammendrag (abstract)

Denne oppgaven er en empirisk undersøkelse av likheter og forskjeller i idealpartnerpreferanser i personlighet i femfaktormodellen og sosial dominansorientering. Studien har som mål å finne ut dersom det er en signifikant sammenheng mellom egen personlighet og det man søker ved en ideell partner, med likheter og forskjeller i personlighetstrekk ved *fem-faktor modellen og sosial dominansorientering*.

Forskningsspørsmålet er formulert som “søker individer idealpartnere som likner på seg selv, med tanke på omgjengelighet og sosialdominansorientering”. Det testes spesifikt for individers nivå på *omgjengelighet og sosial dominans*, og dersom disse likner på hva en ser etter med tanke på disse personlighetstrekkene, hos en ideell partner. I undersøkelsen deltok 636 universitetsstudenter fra NTNU. Måleinstrument benyttet var IPIP-NEO-60 og SDO-7. Dataen ble analysert med Pearson’s korrelasjonsanalyse. Resultatene viste at det er en sterk positiv sammenheng ($r = .82, p < .001$.) mellom *sosial dominans* hos *seg selv* og *sosial dominans* hos *idealpartner*, en sterk positiv korrelasjon ($r = .60, p < .001$) mellom egen *omgjengelighet* og *omgjengelighet for ideell partner*, en moderat negativ sammenheng ($r = -.44, p < .001$) mellom *selvrapportert sosial dominans* og *omgjengelighet for partner*, og til slutt en svak negativ sammenheng ($r = -.33, p < .001$) mellom *selvrapportert omgjengelighet* og *ideell partners sosialdominans*. Alle resultatene var statistisk signifikante. Det er en statistisk signifikant sammenheng mellom individers nivå på omgjengelighet eller sosial dominansorientering og hva de søker ved en ideell partner og man søker likhet i personlighet.

“Men alt har sitt motstykke. Sannheten ligger et sted mellom kontrastene”

(Ambjørnsen, 1981, s.7).

Menneskelige relasjoner er av universell interesse, da vi er sosiale vesener (Baumeister & Leary, 2017). Partnervalg foregår under en rekke påvirkningsfaktorer og psykologiske prosesser, deriblant preferanser målt for en ideell langtidspartner. Egen personlighet ser ut til å påvirke våre partnerpreferanser, via seleksjon av likhet innen personlighetstrekk (*assortative mating*), men med mindre effektstørrelser ved kryssende korrelasjoner, på tvers av personlighetstrekk (Horwitz et al., 2023). På dette grunnlaget vil studiet ved denne oppgaven ta for seg disse effektene, men bidrar videre med å undersøke effektene mellom idealpartnerpreferanser i femfaktoriell *personlighet's omgjengelighet og sosial dominansorientering*. Det undersøkes om individer søker idealpartnere som likner på seg selv personlighetsmessig, med tanke på disse domene.

Potensielle effekter ved personlighet og partnerpreferanser med tanke på *romantiske langtids*-relasjoner hos en idealpartner, er ikke blitt studert før, slik det vil bli ved denne studien, i henhold til relasjonene mellom FFM's omgjengelighet og SDO. Det lite utforskede området er altså et viktig studieobjekt for videreutvikling av sosialpsykologisk forskning.

Forskningsspørsmålet formuleres på bakgrunn av dette som at *“individer søker idealpartnere som likner på seg selv, med tanke på omgjengelighet og sosial dominansorientering”*.

Hypoteser vil videre formuleres. Nullhypotesen struktureres som, H_0 : *det er ikke en statistisk signifikant sammenheng mellom variablene*. Det dannes også videre to alternativhypoteser, for å ta fatt på forskningsspørsmålet.

H_1 formuleres som at *det er en statistisk signifikant positiv sammenheng mellom individers nivå på omgjengelighet eller sosial dominansorientering og hva de søker ved en*

idealpartner ved like trekk. H₂ formuleres som at *det er en statistisk signifikant negativ sammenheng mellom individers nivå på omgjengelighet eller sosial dominans-orientering og hva de søker ved en idealpartner ved det andre trekket.* Alternativhypotesen er her formulert i negativ retning for å måle likhet i personlighet mellom selvet og idealpartner, da domenene omgjengelighet og sosial dominans-orientering vil argumenteres for å kontrastere hverandre.

Sosialpsykologiske aspekter ved partnerrelasjoner vil settes i perspektiv innenfor personlighetspsykologiske aspekter, med teori omhandlende partnervalg, partnerpreferanser, personlighetsbegrepet, femfaktormodellen og politiske mål på personlighet.

Etter kartleggingen av oppgavens teoretiske del, vil videre metodikk presenteres. Innenfor oppgavens forskningsmetodikk blir måleinstrumentene IPIP-NEO-60 og SDO-7 forklart. Oversiktlige tabeller vil beskrive detaljene ved operasjonalisering av såkalte fasetter, og reliabilitetsanalyser vil teste for indre konsistens. Analyseplanens disposisjon består videre av deskriptiv statistikk og korrelasjonsanalyse for å undersøke potensielle effekter. Dette, da på både egen, samt en idealpartners personlighetsskårer. Korrelasjonsmatrisen vil analysere forskjell- og likhetsnivå, i domenene hentet fra FFM, samt SDO. Videre vil resultatene ved omgjengelighet og sosial dominansorientering diskuteres i henhold til hverandre. Potensielle utfordringer ved studien vil også diskuteres, i henhold til eksisterende teori som presentert.

Grunnet en nødvendig avgrensning av oppgaven, for å forsikre utdypende utforskning av oppgavens måltema, - vil visse avgrensninger i tematikk presenteres. Hovedelementene til hva som skal studeres er individuelle forskjeller, og om det finnes systematiske forskjeller i personlighetspreferanser. Derfor vil ikke diskusjon omhandle gruppeforskjeller som kjønnsforskjeller eller sivilstatus, og effektstørrelser ved disse. Oppgaven omhandler heller ikke korttidsrelasjoner, eller enkeltstående seksuelle møter ("*one night stands*"). På bakgrunn av dette vil det ikke *fordypes* i tematikk omhandlende *seksuell strategiteori*, men tematikken

vil allikevel presenteres innenfor *seksuell seleksjon* i henhold til relevante effekter for personlighetsforskjeller i langtidsrelasjoner. Så, hvem ser man etter i dagdrømmene sine?

Litteratur

Partnervalg

Partnervalg beskriver avgjørelsen man tar, i valget av romantisk, eller seksuell partner (Kennair, Grøntvendt & Bendixen, 2021). Romantisk adferd og beslutninger ligger til grunn for seksuell seleksjon, sikrende artens overlevelse. Partnervalg ansees derfor som et viktig tema, universelt relevant for menneskearten. Hvem vi anser som en god langtidsmessig romantisk partner, er ikke nødvendigvis et randomisert utfall, men et resultat som følge av en rekke psykologiske prosesser. Persipert partnerverdi og grad av valgfrihet, påvirkes igjen av en rekke faktorer som sosiokulturelle omstendigheter. Hvilke partnerpreferanser har man, dersom man står fritt til å velge selv? Tematikken omhandlende partnervalg og preferanser, hvilke egenskaper man ser etter hos en idealpartner, individuelle forskjeller, og potensielle sammenhenger mellom egen personlighet og det man søker etter i en idealpartner, vil diskuteres senere i oppgaven.

Personlighet

Det finnes mange måter å definere personlighet. Personlighetsbegrepet defineres i denne oppgaven som stabile individuelle forskjeller i kognisjon, affekt, og atferd (McCrae & Costa, 2008). Å samle begrepet innfattet i én enkelt formulering er det mange varianter av i forskningslitteraturen, hvor denne definisjonen på ingen måte ansees som en hellig gral

innenfor personlighetsstudiet. Derfor tilføres det at begrepet videre kan defineres som helhetlige psykologiske sett av flere individuelle karakteristikk. Underliggende psykologiske systemer danner potensielt disse samlingene av karakteristikk og tilpasses, sammen med bevisste eller ubevisste stabile mønstre i emosjonelle prosesser, adferd og tankemønstre (Funder, 1997; Kazdin, 2000). Påvirkningsfaktorer på personlighet anses å være sammensatt av genetikk, miljø - samt tilfeldig støy av psykologisk varians.

Studiet av personlighet har to hovedsakelige inndelinger, hvorav én er å danne forståelsesgrunnlaget for individuelle forskjeller innen spesifikke personlighetskarakteristikk og den andre er helhetlig forståelse for individets personlighet. Personlighet viser til en stabilitet over situasjoner, forbeholdt at hver enkelt situasjon kan vekke adferd, ikke nødvendigvis karakteristisk for individets personlighet ved ellers normative tilstander. Personlighetsstudiet er slik studiet om individuelle forskjeller, og hvordan disse oppstår (Plomin, 2019; Turkheimer, 2000).

Femfaktormodellen (FFM)

Hvor klassiske personlighetsteorier stort sett ønsker å fremme forståelse for hvorfor vi er som vi er og mekanismene bakenforliggende våre individuelle egenskaper og adferd, brakte disposisjonelle perspektiver teorien om en trekkbasert inndeling av personligheten (Goldberg, 1993). Modellen velges fremfor andre klassiske mål på personlighet, da *femfaktormodellen* (FFM) viser høy empirisk styrke (Goldberg & Rosolack, 2014; Langmeyer, Guglhor-Rudan & Tarnai, 2012). FFM anerkjennes rett og slett som en instrumentell standard innen metodiske tilnærminger for effektiv sammenligning av personlighetsrater (McCrae & Costa, 1999;

2008). FFM anser personlighetsbegrepet i form av medfødte trekk, relativt stabile, som påvirkes av interaksjonen med miljøet under livsløpets utvikling (dynamiske endringer i trekk) (Costa & McCrae, 1988; Hopwood et al., 2011; John, Robins & Pervin, 2010). Modellen beskriver, via fem faktorer, svært mye av personlighetsmessig variasjon mellom mennesker.

De store fem domenene ser ut til å ha funnet sine beskrivelser, som Nevrotisme (Neuroticism), Ekstraversjon (Extraversion), Åpenhet (Openness), Omgjengelighet (Agreeableness) og Planmessighet (Conscientiousness) (Widiger, 2017). Trekktilnærmingen har en struktur noe tilrettelagt for empiriske studier, og kan lettere tas i bruk når det kommer til metodikk hvor målinger av konkrete data i høyere grad er mulig. FFM er slik blitt et klassisk valg for å måle personlighet empirisk da den har høy predikabilitet og validitet (McCrae & Costa, 2008; Langmeyer, Guglhor-Rudan & Tarnai, 2012; Friedman & Kern, 2014). Modellen kan predikere en rekke livsendrende effekter, da valgene man tar er avhengig av egen personlighet. Eksempelvis er planmessighet sterkt korrelert med utdanningsprestasjoner, generell helse og velvære (Friedman & Kern, 2014). Modellen har også en høy forenlighet med akademiske modeller som IPIP-NEO (McCrae & Costa, 2008; 2009). Personlighetsdomenene kan derfor benyttes innen sosialpsykologisk forskning, som omgjengelighetsdomenet blir ved denne studiens oppsett.

Modellen har allikevel sine svakheter. Personlighetstrekk kan ikke alltid tilskrives ett av de fem domenene, selv om den relativt sett gjør en svært god jobb med dette (Langmeyer, Guglhör-Rudan & Tarnai, 2012). Det er altså mulig at å kreve én modell for systematiseringen av *personlighet* som studieobjekt, har sine begrensninger. FFM og IPIP er mangelfulle i henhold til politisk personlighet, hvor SDO har sin plass innenfor denne studiens oppsett. Derfor vil SDO benyttes i tillegg til IPIP-NEO modellen for å måle ulike aspekter ved personligheten.

Omgjengelighet

Personlighetsdomenet *omgjengelighet* (“*Agreeableness*”) ble som først presentert innenfor FFM (Fiske, 1949; Goldberg, 1990; Costa & McCrae, 1999), som den siden av personlighet som tar for seg karakteristikker som ettergivenhet og å danne sosiale overensstemmelser. Denne klassiske modellen, som var med på å introdusere trekkperspektivet innenfor personlighetspsykologi, har vist empirisk brukbarhet for å måle kovariasjon mellom fem faktorielle personlighetstrekk (McCrae & Costa, 1999; 2008). I dag beskrives begrepet noe annerledes, og omgjengelighetsdomenet kan defineres som den delen av personlighet som omhandler viktigheten av sosial harmoni, hvor individer som skårer høyt på omgjengelighet ønsker å opprettholde denne (McCrae & Costa, 2008). Omgjengelige individer er generelt sett ofte vennlige, hensynsfulle og tillitsfulle mennesker, hvor en føyelighet i å inngå kompromiss er tilstede. Trekket anses for å være av viktighet innenfor relasjonell tilknytning, særlig innenfor søket etter en partner, noe som vil diskuteres nærmere i henhold til oppgaven og relevant litteratur.

IPIP-NEO

International Personality Item Pool – Neuroticism, Extraversion and Openness (IPIP-NEO) er et standardisert selvrapporteringskjema og måleinstrument for å måle personlighet ut fra FFM’s domener. Omgjengelighet benyttes innenfor Maples-Keller og kolleger (2019) sin utvikling av IPIP-NEO-60, hvor domenet operasjonaliseres som overordnet innesluttede fasetter, i likhet med tidligere IPIP-Modeller.

Forskerne fant fordeler ved å benytte dette måleinstrumentet, fremfor tidligere mål basert i FFM (NEO Personality Inventory) som *NEO Five Factor Inventory* (NEO-FFI). Disse målene har vært kjent som klassiske måleinstrument innen personlighetspsykologiske studier (McCrae & Costa, 2008; 2009). Sammenliknet med Soto & John's (2017) *Big Five Inventory-II* (BFI-2), hadde Maples-Keller og kolleger (2019) sin modell økt predikabilitet for omgjengelighetsdomenet. Grunner til dette kan være som følger av måten forskerne operasjonaliserte visse fasetter. Allikevel viser IPIP-NEO-60 reliabilitet, samt validitet, og vil derfor benyttes ved denne studien.

IPIP-NEO-60's omgjengelighetsdomenet er operasjonalisert overordnet følgende fasetter, med følgende tilnærminger til personligheten (Maples-Keller et al., 2019). Det siktes til diskusjonsdelen omhandlende potensiell problematikk ved fasettenes norske oversettelser.

Tillit ("trust") beskriver fasetten hvor man er tillitsfull til andre, og går ut ifra at menneskene rundt dem har gode intensjoner. En lav skåre tilsier det motsatte, er opptatt av egen gevinst fremfor andres, og antar at andre er det samme.

Rettfremhet ("morality") beskriver en ærlighet, hvor en høy skåre tilsier noen som ikke tyr til manipulasjon for å oppnå sine mål, men heller er oppriktige. Individuer med en lav skåre mener at en viss grad av bedrag er en nødvendighet innenfor sosiale relasjoner. Her er det ikke nødvendigvis snakk om umoralske individer, men en vil heller holde ting mer for seg selv før man åpner seg.

Altruisme ("altruism") er en beskrivende fasett for viktigheten av å hjelpe andre, hvor dette føles tilfredsstillende for en selv, fremfor en tjeneste man gjør for noen andre. Ved en lav skåre koster denne tjenesten av en selv, fremfor å tilfredstille et eget behov.

Føyelighet (“*Cooperation*”) omhandler at man er lett å jobbe med, god til å samarbeide, og legger egne behov eller interesser til side for andre. Ofte er man konfliktsky, hvor de som heller skårer lavt ved denne er villige til å skape konflikt for å kontrollere narrativet etter egne interesser.

Beskjedenhet (“*Modesty*”) er fasetten hvor en høy skåre beskriver ydmyke individer, som holder tilbake med tanke på sin plass innen sosiale sammenhenger. Ofte kan dette henge sammen med lav selvtillit, men ikke alltid. Lave skårer på beskjedenhet kan bli oppfattet som arroganse, eller ego-sentrisme.

Følsomhet (“*Sympathy*”) handler om at man viser sympati for andre og er medfølelse. Tar ofte på seg andres opplevelser som sine egne, og er lett å berøre via empati. Lavt skårende individer er ikke like lette å berøre, og kan heller ta rent objektive beslutninger, upåvirkede av sine medmenneskers opplevelser.

Videre kan diskusjonen for betydningen av omgjengelighet innen et personlighetsmessig relasjonelt perspektiv trekkes frem. Ved å undersøke begrepets underordnede fasetter, som presenterte, er det mulig å tenke seg at trekket har en påvirkning på ens vurdering, kjærlighetsmessig. Å havne lavt på fasettene viser til en personlighet som fort kan bli mistenksom, er vag, uærlig eller danner mistillit, lite samarbeidsvillig, mulig arrogant eller rett og slett usympatisk. En lav skåre på trekk omhandlende omgjengelighet er også korrelert til mørke personlighetstrekk (Ashton, Lee & Vries, 2014). Hvorav individuelle forskjeller alltid er en eksisterende faktor, og ikke alle tilhører populasjonens normative tendenser, kan en lav skåre enda appellere som en partnerpreferanse for individer som tiltrekkes slike mørke trekk. Denne studien vil ved senere diskusjon mellom omgjengelighet og SDO se på effekter hvorav mørke trekk potensielt kan henge sammen med trekket for politisk personlighet.

Evolusjonærpsykologene Tooby & Cosmides (1990) studerte menneskelige tendenser for samarbeidsvilje og juks, hvor tendensene blir knyttet til seksuell strategi. David Buss så blant annet på effektene ved sjalusi, men har et rikt empiri innenfor evolusjonærpsykologien, - med dette føres det videre til *seksuell seleksjon og seksuell strategiteori*.

Seksuell seleksjon- og strategiteori

Teorien om *seksuell seleksjon* ble i stor grad etablert via forskning utført av Buss, som gjerne ansees som grunnlegger av den (Kennair, 2016). Teorien om seksuell seleksjon forklarer individuelle forskjeller via variabilitet i populasjonen, og forskjellige nivåer av personlighetstrekk som ulike strategier i kampen om å bli valgt, - fra et evolusjonpsykologisk perspektiv (Buss, 2014; Kennair, 2009). Menneskearten har ulike strategier, for å øke sannsynligheten for å finne en partner (Kennair et al., 2021). Det er med utgangspunkt i forskningen herfra, at *seksuell strategiteori* (SST) vil presenteres, i henhold til omgjengelighet og SDO.

Menneskelige seksuelle strategier ser ut til å være differensierte, ved seksuelle fremfor langsiktig romantiske møter (Kennair et al., 2021). Mennesker oppfører seg gjerne annerledes på første date, enn 10 år inn i et forhold. Det forholdes til langsiktige-strategier ved denne oppgaven. En seksuell strategi kan være å øke sin persiperte partnerverdi, i den grad man bevisst kan gjøre dette.

Omgjengelighet og SDO ser ut til å være av viktighet innenfor SST, og slik også partnervalg. Dette, grunnet at seksuelle strategier går ut på karakteristikk av menneskelige trekk, som manipulasjon av andre eller selvpromotering, for å overvinne konkurrenter

innenfor hierarkiske holdninger (Buss, 1984). Hvis menneskesinnet var et utelukkende evolusjonærpsykologisk instrument, kan man spørre seg hvordan individer med lave skårer på omgjengelighet generelt sett ser ut til å være normativt ettertraktede partnere relasjonelt sett. Wilson & Daly, (1985) utarbeidet teorien om “Young Male Syndrome”, som beskriver tendensen hvor unge menn har karakteristikk som oftere predikerer konkurranse, risikosøking og voldshandlinger. Individer med visse skårer som henger sammen med slike tendenser, ser også ut til å ha en økt sannsynlighet for å være involvert i fatale tilfeller (mord). Sett bort ifra kjønnsforskjeller kan et evolusjonært perspektiv tilsi at en partner som ikke er i live/selv er i fengsel, og ikke kan være tilstede i et forhold, ikke er en høyt ettertraktet partner innen en langtidsrelasjon. Individer med en lav skåre på omgjengelighet antas slik for å ikke nødvendigvis være ettertraktede trekk hos en langtidsmessig idealpartner.

Er noen individer, *fremfor* andre, en bedre kandidat for et langtidsmessig romantisk forhold? Er svaret på dette avhengig av dersom man ikke søker for sin egen del, men heller sine nære, kjære? Forskerne fant videre at hvilke personlighetstrekk en potensiell idealpartner burde ha, er avhengig av hvem man finner partneren til. Ved matchmaking gjort av ens egen mor eller søster, er idealpartners personlighet særskilt fra det individet selv vil ønske seg (Kennair, & Biegler, 2016; 2017). Forskerne fant at man uansett ønsker en mer omgjengelig kjæreste enn seg selv. Med dette diskuteres det dersom fenomenet for sosial ønskelighet oppstår ved potensielle møter med partnere. Det kan mulig være en effekt hvor en ønsker å bli persipert som mer omgjengelig, enn hva man i realiteten selv er, som del av en seksuell strategi.

Buss' (1989) teorigrunnlag ble i stor grad publisert før teorien om partnerpreferanse, dannende grunnlaget for etableringen av denne skolen innenfor evolusjonspsykologien.

Partnerpreferanser

Partnerpreferanser defineres av Conroy-Beam & Buss (2016) som psykologiske motivasjons-mekanismer, som legger til rette for søket på en partner med bestemte kvaliteter. Hva disse kvalitetene er, varierer. I sin studie undersøkte forskerne potensielle partnerpreferanser, innenfor det heteronorme evolusjonære perspektiv hvor menn og kvinners reproduktive strategier er funnet differensierte (Buss, 1989; Walter et al., 2020). Hva man søker varierer bredt, og tar utgangspunkt i egne kvaliteter, som kan predikeres (genetiske-, sosio-kulturelle og personlighetsmessige forskjeller (Kennair, 2024). De fant, sett bort ifra funnene ved kjønnsforskjeller, at kvalitetene som ønskes, ved søken av en *god* partner er egenskaper, tilhørende *morphologiske* (fysiske, utseendemessige), *adferdsmessige* (trekk som dominans eller vennlighet) eller *sosiale* (status, hierarki) aspekter. Preferansene er også avhengig av konteksten man selv befinner seg i, og åpner opp for diskusjon med tanke på partnerpreferanser ved kortsiktige-, mot langsiktige forhold (Kennair et al 2022). Utifra Conroy-Beam & Buss (2016) sin studie kan man trekke en slutning om at det kan eksistere preferanser for hva man søker ved en partner, med tanke på adferdsmessige - og sosiale aspekter. Det er av viktighet å bemerke at diskusjoner omhandlende dette trekkes frem, hvor det er potensielle effekter med tanke på ideelle, fremfor reelle personlighetsmål som vil observeres.

Partnerverdi

Partnerverdi (“mate value”) er viktig, for å kunne møte sine partnerpreferanser (Kennair, 2024). En høy verdi gir frihetens makt, til å kunne oppfylle disse, i størst mulig grad.

Folk som anser sin egenverdi på datingmarkedet som høy, ser ut til å ha en tendens å søke partnere med tilsvarende standard, dog gjerne ved ulike aspekter enn ved seg selv (Kennair, 2021; Shackelford & Buss, 2008). Partene i et forhold har altså en samlet verdi på omtrent det samme. Funnene viser til at individer med høy valgfrihet av romantiske relasjoner, også økte preferanser for dersom en potensiell partner anerkjennes som akseptabel nok for et forhold. Dette ser ut til å være en stabil effekt også utover ulike kulturer (Conroy-Beam et al., 2019^a). Forskerne fant også at partnerverdi øker i takt med trekk som “vennlig”, noe som mulig kan settes i sammenheng med høye verdier ved omgjengelighet. Kan det samme gjelde en SDO-skåre, hvor en høy skåre mulig kan relateres negative trekk? Videre teori presenteres.

Særegent ved denne studien er benyttelsen av FFM samt SDO, med egen og ideal-partnerpreferanse for langsiktige forhold. Politiske psykologiske aspekter argumenteres for å være nødvendig å presentere, for å videre danne et grunnlag av en helhetlig teoretisk forståelse av oppgavens problematikk. Deretter vil sosial dominanst teori settes i perspektiv innenfor partnerpreferanser ved personlighetens aspekter; omhandlende omgjengelighet og SDO og potensielle sammenhenger.

Politisk personlighet - Sosial dominansorientering

Viktige interesseområder innenfor feltet for politisk psykologi og *sosial dominanst teori* (SDT) er tematikk omhandlende sosiale forskjeller, hierarkiske- og autoritære strukturer (Petersen, 2015). *Sosial dominansorientering* (SDO) fungerer som et personlighetstrekk er sin egen faktorielle indeks for politiske personlighetstrekk (Kleppestø, 2019). På bakgrunn av dette kan SDO benyttes innen personlighetsforskning, da eksisterende litteratur viser funn som tyder på at indeksen fungerer som et personlighetsdomene. Er det menneskelig natur å følge hierarkiske sosiale ordninger? Forskere har oppdaget funn som tyder på en menneskelig

predisposisjon for å orientere seg innenfor gruppe-baserte sosiale strukturer (Kleppestø et al. 2019; Sidanius et al. 2016)

Sosial dominansorientering stammer fra SDT og er en måleenhet på domenet for politisk personlighet (Ho et al 2015; Kleppestø, 2019). SDO er en disposisjonell personlighet som måler holdninger til *utgruppe* hierarki, og indeksen korrelerer med politiske holdninger (Kleppestø, 2019).

SDO kan videre defineres som et mål på preferansen for hierarkiske relasjonelle samfunnsstrukturer, uavhengig ens egne gruppetilhørighet innenfor hierarkiet (Sidanius et al., 2016). En spesifikk beskrivelse er nødvendig å undersøke, på bakgrunn av tidligere problematikk knyttet til begrepet. Som følge tidligere versjoner av SDO, omkonstruerte Ho og kolleger (2015) måleverktøyet, men beholdte essensielle strukturene for validitet innenfor å samle personlighetsmål. SDO kan *idag* klassifiseres som et robust mål på politisk personlighet, med høy predikabilitet for politiske holdninger og ideologier (Ho et al, 2015; Kleppestø, 2020).

Problematiske aspekter ved begrepet vil videre utdypes. Ved sin unnfangelse i 1994 (Pratto et al., 1994), var SDO virkelig et mål på innengruppe-dominans. Det begynte som et mål hvor det tas utgangspunkt i en hierarkisk favorisering for egen gruppetilhørighet. Dette er stammen til mye senere forvirring, samt fordømmelse av SDO-modeller ved senere sosialpsykologisk forskning (Ho et al., 2015). Den etablerte bruken av modellen i ettertid, måler generelle individuelle preferanser for hierarki mellom grupper (Ho et al 2015; Kleppestø et al., 2020) Det er altså viktig å påpeke at SDO-7 omhandler *utgruppe* dominans, - ikke innengruppe-dominans .

SDO diskuteres innen forskningskretsene med tanke på problematikk innenfor diskriminerende holdninger mot undertrykkede grupper. Deriblant klassisisme, sexisme og

rett og slett rasistiske holdninger (Ho et al., 2015). Det er ikke vanskelig å forestille seg at utvalg ofte vil si seg uenige i ekstremistiske politiske holdninger omhandlende innengrupper, men SDO måler varians i hierarkiske holdninger til utgrupper, og predikerer individuelle sosiale holdninger til tross for dette (Ho et al., 2015; Kleppestø et al., 2020).

SDO-7

SDO-7 ble introdusert av Ho og kolleger (2015), som idag benyttes hyppig som et mål innen personlighetsforskning og sosialpolitisk psykologi. Domenet er overordnet innesluttede engelske fasetter; *Protrait Dominance*, *Contrait Dominance*, *Protrait Anti-Egalitarianism*, *Contrait Anti-Egalitarianism*. *SDO-7* inndeles sub-dimensjoner for *SDO-dominanse* (SDO-D) og *SDO-egalitærisme* (SDO-E) (Ho et al., 2012; 2015).

SDO-D beskriver graden et individ ønsker at grupper skal undertrykkes (fiendtlighet, rasisme, krigsstøttende holdninger) (Kleppestø, 2019). SDO-E måler graden av ønskelighet for ulikhet i utgrupper (meninger om dersom alle fortjener likhet og en rett til samme muligheter).

Personlighet kan forklare samvariasjonen i politiske holdninger (Kleppestø et al., 2020). En lav skåre SDO tilsier et individ som ikke mener at sosial status er av vesentlig viktighet for dem selv eller de de omgis. Her holder man seg gjerne til den politiske venstresiden, da verdiene kovarierer med meningsmålene fra den egalitære siden av samfunnets sosialstruktur.

En høy skåre SDO tilsier et individ som bryr seg i høy grad om sosial status. Ofte er disse individene del av høyresiden-, av det politiske spekteret. Her ønskes heller en hierarkisk samfunnsstruktur, hvor gruppebaserte sosiale inndelinger menes å være overlegne flate (egalitære) strukturer. Problematisk trekk kan trekkes inn som del av en høy SDO-skåre,

hvor disse individene ofte verdsetter trekk som makt og selvkonservering. Videre er SDO korrelert med mørke trekk (Ho et al., 2015), og diskusjonen om partnerpreferanser og ideelle trekk ved en partner trekkes frem.

SDO ser ut til å ha sammenhengende effekter ved personlighetstrekk omhandlende omgjengelighet (Ashton, Lee & Vries, 2014; Duckitt, 2001). Korrelerende politiske holdninger kan som sett være resultat av underliggende personlighetstrekk. Sammenhenger mellom omgjengelighet, og sosialpolitiske holdninger til hierarki, kan bli funnet innen forskningslitteraturen. Hvordan vil funnene ved sosial personlighet korrelere med omgjengelighet, i henhold til personlighetsmål på individer selv samt idealpartner? Her vil denne studien kunne gjøre sitt bidrag.

Assortative mating

Det har blitt funnet en tendens hvor likhet-, ser ut til å triumfere over forskjeller, med tanke på romantiske relasjoner og personlighetstrekk (Conroy-Beam et al., 2019^a; Watson et al., 2013). *Assortative mating* (“samgifte”) har vist seg å være svært sterk ved likhet i politisk personlighet, også høyere enn FFM og personlighetsskårer som heller anses som “luksus”-trekk. Disse, er ikke-avgjørende trekk. Trekk vektlegges altså ikke helt likt, men sosiokulturelle strukturer legger til rette hvilke trekk som ansees som selvfølger, fremfor trekk man aktivt må søke innen egne preferanser. Individer ser ut til å ende opp sammen med partnere, med like SDO-nivå som seg selv. Figuredo (2005) undersøkte egen og ideell NEO-FFI (omgjengelighet), og fant en preferanse for likhet, dog med en relativt lav utvalgsstørrelse. Watson og kolleger (2013) observerte ved ideale partnerpreferanser og reelle forhold at det er en ønskelig likhet i omgjengelighet, men at denne effekten var mye lavere i reelt eksisterende forhold. I forhold til potensiell kausalitet, kan disse funnene være grunnet

en rekke ulike faktorer. Mulige variabler som spiller inn på dette kan være miljø-proximitetseffekter, at man blir likere dem man omgis med over tid, eller at man ofte velger partnere ut fra sitt eget nærmiljø (arbeidsplass, universitetet, lokale møteplasser), eller resultert fra “random mating”.

Studiene differensieres fra vår studie, hvor ideelle, fremfor reelle partnervalg, undersøkes. Det er ukjent dersom den positive korrelasjonen stammer fra aktive eller underbevisste valg, noe som skiller studien fra vår studie, hvor hva man søker i personlighet er aktive valg man selv står fritt til å ta, - dannende et psykologisk ideal for seg selv. Spørsmålet stilles dersom funnene vil repliseres ved funnene i dette prosjektet. Dersom korrelatene mellom selvet og idealet er stor, kan dette være et resultat av aktivt partnervalg.

Partnertilfredshet

Partners personlighet påvirker hvordan individer har det. *Partnertilfredshet* kan beskrives som en psykologisk parameter som måler dersom en romantisk relasjon er hensiktsmessig, da personligheten ved partner kan ha negativ påvirkning på oss selv (Shackelford & Buss, 2000). Individer vil på bakgrunn av denne teorien søke trekk ved idealpartner, som ikke påvirker våre egne negativt. Individer ble mer tilfreds i forhold, hvor de liknet på partneren sin på omgjengelighetsskårer.

Studiens utvalgsstørrelse var dog noe lav, og fant at problematiske konflikter innad de reelle forholdene (for eksempel utroskap) ikke førte til de generelle personlighetseffektene. Svakheterne er ikke relevante ved denne studien, da studieobjektet er hypotetiske forhold med ideell partner, med også økt antall deltakere. Reelle konflikter innen eksisterende forhold vil altså ikke være en påvirkende variabel.

Det er gått gjennom effektene ved reelle partnerpreferanser, så hvilke personlighetsskårer ønskes ved en ideell partner, i forhold til sine egne? Det vil undersøkes ved denne oppgaven.

SDO & FFM

SDO's tidligere tilknytninger til FFM er innen forskning noe mangelfull, men det er gjort noen relaterbare studier tidligere. Det er funnet korrelater innenfor HEXACO-Personality Inventory og SDO (Ashton, Lee & Vries, 2014; Liu et al., 2018). Blant FFM er SDO sterkest tilknyttet omgjengelighet, med dette er som følge HEXACO-modellen av personlighetsmål, fremfor IPIP-NEO-60, som benyttes ved denne oppgaven (Kleppestø et al., 2020). Liu og kolleger (2018) undersøkte likhetspreferanser mellom individer selv og idealskårer, ved HEXACO-modellens fasetter. Dette, med relevante personlighetstrekk i henhold til omgjengelighet, *Honesty-humility*. Funnene tyder på at det er ønskelig for idealpartner å skåre lavt på negative personlighetsaffekter og høyt på affekter som anses for å være positive. Problematikk ved studien er deres små samplingclustre med et nokså lavt antall single deltakere. Vår studie har større målpresisjon via en økt utvalgsstørrelse, og måler effekter inkluderende deltakere i parforhold.

SDO har vist sammenhenger til *mørke* personlighetstrekk, som vist til ved tidligere diskusjon i henhold til domenets relasjon til lave skårer for omgjengelighet. Studier korrelerer nemlig SDO med trekk fra Dark Triad (narsissisme, machiavellisme og psykopati) (Ho et al. 2012; 2015; Ashton, Lee & Vries, 2014).

Personlighet er, som sett ved politisk personlighet, en måte for mennesket å forholde seg verden på. Det argumenteres for at FFM's omgjengelighet og sosial dominansorientering bærer likhetstrekk, i henhold til moralske holdninger og livssyn.

Høye SDO's skårer har sammenhenger med sosialt uønskede personlighetstrekk (Ho et al. 2015). En lav omgjengelighetsskåre kan potensielt knyttes til SDO's mørkere aspekter ved personlighet, grunnet en delt virkelighetsforståelse hvor verden har en generelt gruppert sosial sammensetning. En villighet til å manipulere sosiale ståsted i en hierarkisk struktur, er et fellestrekk som her dras mellom motsettende skårer, av domenene. Det argumenteres videre for at høye personlighetsskårer for omgjengelighet, også kan dele virkelighetsforståelse ved lave SDO-skårer. En lav SDO-skåre er direkte knyttet til konsepter som universelle rettigheter og gruppebasert likhet (Sidanius et al., 2016). De kontrasterende skårene deler likhetstrekk innen menneskelig livsfilosofi (moral), hvor alle fortjener like muligheter og hjelper hverandre, uavhengig status-kvoter (universelle rettigheter, gruppebasert likhet).

At SDO og omgjengelighet ved en selv og idealpartner er korrelerte med hverandre, at det finnes sammenhenger mellom dem, - kan være legitime teoretiske sannsynligheter. Forskningsmetodikk ble videre gjennomført, for å styrke sammenligningsgrunnlaget for videre beslutninger. Undersøkelsen vil bli utført via de instrumentelle målene på personlighetstrekk, IPIP-NEO-60 og SDO-7. Begge modellene har vist høy predikabilitet (Langmeyer et al., 2012; Kleppestø et al., 2020). IPIP-NEO-60 er strukturert etter FFM. Modellens svakheter består blant annet av at den ikke måler trekk med tanke på politisk personlighet, og har slik sine begrensninger. For å bedre fange opp trekk omfattende hierarkiske, politiske holdninger, kan SDO-modellen heller benyttes, da den tar for seg nettopp disse aspektene ved personlighet. SDO-modellen har også vist god predikabilitet, ved mål på politisk personlighet (Kleppestø, 2019). Det argumenteres det for at modellene kan opptre styrkende for hverandre, - ved å oppdage systematiske tendenser i menneskets

sosiopsykologiske adferdsmønstre, som ellers kan kunne reduseres til statistisk støy, ved bruken av kun én enkelt modell. Ved å benytte både IPIP-NEO, basert i femfaktormodellen, samt SDO, er målet økt forståelse for dataen, slik at potensielle psykologiske effekter kan fanges opp, og studeres på en helhetlig måte.

Metode

Design og forsøkspersoner

Utvalget bestod av 662 universitetsstudenter som besvarte undersøkelsen. Det bemerkes at det var en overvekt av kvinner i forhold til menn blant deltagerne i undersøkelsen. Utvalgets demografi stemte overens med forventninger om at flertallet kvinner responderer sammenliknet med menn. Dette kan være grunnet at svarprosenten på undersøkelser hos kvinner ofte er høyere enn hos menn, eller ganske enkelt grunnet at flertallet av studenter innen høy utdanning er kvinner (Smith,2008).

Prosedyre

Det ble benyttet bekvemmelighetsutvalg ved denne empiriske studien, da i form av å informere om prosjektet til studenter ved NTNU. Datainnsamling foregikk ved universitetets fire campuser i Trondheim, for clustre innenfor mange ulike forelesninger (også noen digitale forelesninger). Studentene som ønsket å delta på studien, fylte ut et digitalisert spørreskjema, som var blitt ferdigstilt av forskningsgruppen. Spørsmålene omhandlet langvarige forhold, fremfor kortvarige seksuelle møter, som følge av en randomiseringsprosedyre utført på forhånd av studien.

Det er av viktighet å poengtere at alle deltakerne ble informert om sine rettigheter, og besvarte skjemaet i skjermede omgivelser. Av deltakerne var det 637 respondenter som valgte å gi sitt samtykke til at deres data kunne benyttes ved videre analyser samt publiseres. Den endelige utvalgsstørrelsen ansees som god nok da innsamlede data har tilfredsstillende statistisk varians til å benyttes videre i studien.

Spørsmålene omhandlet først et mål på personligheten for deltakeren selv, deretter for personens teoretiske idealpartner. Spørsmålene innenfor skjemaet var også randomisert, hvorav rekkefølgen var tilfeldig for hver deltaker.

Deltakerne ble gitt følgende informasjon om studiens tematiske grunnlag. Det omhandler en studie innenfor psykologi, om personlighet og partnervalg. Studiens mål er å undersøke likheter/ulikheter ved personlighetstrekk hos en selv, og ved en ideal partner. Utvalget ble videre informert om skjemaets tematikk, hvor spørsmålene ville omhandle deres egne holdninger, adferd og personlighetstrekk, samt det av ens ideelle partner. Det ville også bli stilt demografiske spørsmål.

Videre ble de informert om deltakelseskrav, hvor studenten måtte studere ved NTNU, være minst 18 år, og negative konsekvenser av deltakelse ville medføre å måtte besvare det elektroniske spørreskjemaet. Dette ville ta omtrent 15 minutter.

Rettighetene deltakerne ble informert om var som følger. Deltakelse på undersøkelsen er frivillig, og man kan trekke seg når som helst under utfyllingen av skjemaet. Man står fritt til å gi sitt samtykke til deltakelse. Full anonymitet sikres for deltaker, da ingen personidentifiserende informasjon eller IP-adresser vil registreres eller kunne spores. Potensielle funn ved studien blir delt i artikkelform og ved internasjonale konferanser. Kompensasjon for deltakelse bestod av premietrekning, hvor muligheten var å vinne et

gavekort fra Trondheim Kino. Alt i alt var det 10 gavekort på 300kr. Etske tiltak og personvernsmessige hensyn ble altså utført ved denne studien.

Etisk godkjenning ble gjort på forhånd av prosjektet, hvor det ble godkjent av forskningsetisk komité ved instituttet (SU-IPS Ethic Committee).

Måleinstrumenter

Måleinstrumentene benyttet er IPIP-NEO og SDO, på bakgrunn av de standardiserte måleinstrumentene for IPIP-NEO-60 (Maples-Keller et al., 2019) og SDO-7 (Ho et al., 2015). Spesifikt benyttes den norske versjonen IPIP-NEO-60, videreutviklet av Karlsen (2023). Forskergruppen oversatte versjon 7 av SDO. Forskergruppen laget ved dette studiet en egen IPIP-versjon, hvor *idealpartnerversjoner* er lagt til innenfor oppsettet. Domenene med sine underordnede fasetter er altså konstruert med egne rater for selvet og idealpartner.

IPIP-NEO-60 ble benyttet for å måle domenene innenfor FFM, hvorav Omgjengelighet av disse er studieobjektet innenfor denne oppgaven. SDO-7 ble benyttet for å måle verdiene ved sosial dominansorientering. Underordnede items er organisert slik at de samles inn i disse overordnede indeksene. Omgjengelighet har 12 slike testledd, og sosial dominans har 8. Operasjonaliseringen av IPIP-NEO's domene for *omgjengelighet* og SDO's domene for *sosial dominans-orientering* ble gjort på følgende måte, vist til i den kommende oversikten (se, *Tabell 1 & Tabell 2*). Da det tas utgangspunkt i standardiserte måleverktøy, bemerkes det at itemsene følger standardiserte formuleringer.

Sumskårene hentet fra respondentenes besvarelser ved digitale skjema ble lagt sammen, og variablene for personlighet ble operasjonalisert til kontinuerlige likert-skalaer. En lav rate ved variabelen tilsier en lav skåre på personlighetstrekket. Omgjengelighet var

operasjonalisert med en variasjonsbredde på 4, hvor 1 = "Stemmer veldig dårlig", 2=Stemmer dårlig, 3= stemmer hverken bra eller dårlig, 4 = stemmer bra, 5 = "Stemmer veldig bra".

Selvrappertert sosialdominans varierte med en variasjonsbredde på 6, fra 1 ("Svært uenig") til 7 ("Svært enig").

Både utsagn og svaralternativer er formulert slik at man kan unngå en tendens for skjeve svar. Dette utføres i tilfeller hvor det ønskes å unngå unødvendig påvirkning på respondentene, som følge formuleringenes retning (negativ eller positiv) (Langdridge, 2015). Fasettene for omgjengelighet (med målene for både selvet og idealpartner) hadde totalt 12 spørsmål, hvorav 6 var stilt i negativ retning. Fasettene for sosial dominans (selvet og idealpartner) hadde totalt 8 spørsmål, hvorav 4 var stilt i negativ retning. Via rekoding ble alle de reverserte itemsene kodet i samme retning, med datasettet klargjort for videre analyse.

Tabell 1*Operasjonaliserte Omgjengelighets-fasetter for selv og partner: innesluttete items*

Fasett ^a	Retning ^b	Omgjengelighet:	
		Selvet	Idealpartner
A1	+	(Q1) Stoler på andre.	(Q1) Min idealpartner stoler på andre.
	+	(Q2) Tror at folk har gode hensikter.	(Q2) Min idealpartner tror at folk har gode hensikter.
A2	-	(Q3) Jukser for å komme videre.	(Q3) Min idealpartner jukser for å komme videre.
	-	(Q4) Utnytter andre.	(Q4) Min idealpartner utnytter andre.
A3	+	(Q5) Liker å hjelpe andre.	(Q5) Min idealpartner liker å hjelpe andre.
	+	(Q6) Bryr meg om andre.	(Q6) Min idealpartner bryr seg om andre.
A4	-	(Q7) Jeg fornærmer folk.	(Q7) Min idealpartner fornærmer folk.
	-	(Q8) Jeg tar hevn.	(Q8) Min idealpartner tar hevn.
A5	-	(Q9) Jeg tror jeg er bedre enn andre.	(Q9) Min idealpartner tror hen er bedre enn andre.
	-	(Q10) Jeg har høye tanker om meg selv.	(Q10) Min idealpartner har høye tanker om seg selv.
A6	+	(Q11) Jeg føler med uteliggere.	(Q11) Min idealpartner føler me uteliggere.
	+	(Q12) Jeg føler med de som har det verre enn meg selv.	(Q12) Min idealpartner føler med de som har det verre enn seg selv.

Notat. Norske formuleringer på itemsene benyttet i spørreskjema (Som følge av IPIP-NEO-60). Q1-Q12

representerer spørsmålenes formuleringer (for selv og partner) innenfor spørreskjemaet. Items er sortert innenfor hver sin fasett, som slik danner domenet for omgjengelighet. Av 12 testledd var 6 stilt i negativ retning. Negative testledd ble reverserte innen analyse.

^a Fasett: A1, Tillit; A2, Rettfremhet; A3, Altruisme; A4, Føyelighet; A5, Beskjedenhet; A6, Sympati.

^b Formuleringens retning (positiv/Negativ).

Tabell 2*Operasjonaliserte SDO-fasetter for selv og partner, med innesluttede items*

Fasett ^a	Retning ^b	Sosial dominansorientering:	
		Selvet	Idealpartner
F1	+	(Q1) Jeg mener at et ideelt samfunn forutsetter at noen grupper er på toppen.	(Q1) Min idealpartner mener at et ideelt samfunn forutsetter at noen grupper er på toppen.
	+	(Q2) Jeg mener at noen grupper av mennesker er ganske enkelt underlegne andre grupper.	(Q2) Min idealpartner mener at noen grupper av mennesker er ganske enkelt underlegne andre grupper.
F2	-	(Q3) Jeg mener at ingen enkeltgruppe bør dominere i samfunnet.	(Q3) Min idealpartner mener at ingen enkeltgruppe bør dominere i samfunnet.
	-	(Q4) Jeg mener at gruppene på bunnen av samfunnet fortjener like mye som gruppene på toppen.	(Q4) Min idealpartner mener at gruppene på bunnen av samfunnet fortjener like mye som gruppene på toppen.
F3	+	(Q5) Jeg mener at likhet mellom grupper ikke bør være vårt primære mål.	(Q5) Min idealpartner mener at likhet mellom grupper ikke bør være vårt primære mål.
	+	(Q6) Jeg mener at det er urettferdig å prøve å gjøre grupper like.	(Q6) Min idealpartner mener at det er urettferdig å prøve å gjøre grupper like.
F4	-	(Q7) Jeg mener at vi bør gjøre hva vi kan for å utjevne ulike gruppers vilkår.	(Q7) Min idealpartner mener at vi bør gjøre hva vi kan for å utjevne ulike gruppers vilkår.
	-	(Q8) Jeg mener at vi bør arbeide for å gi alle grupper like muligheter til å lykkes.	(Q8) Min idealpartner mener at vi bør arbeide for å gi alle grupper like muligheter til å lykkes.

Notat. Norske formuleringer på itemsene benyttet i spørreskjema (Som følge av SDO-7).

Q1-Q8 representerer spørsmålenes formuleringer (for selv og partner) innenfor spørreskjemaet. Items er sortert innenfor hver sin fasett, som slik danner domenet for Sosial dominans. Av 8 testledd var 4 stilt i negativ retning. Negative testledd ble reverserte innen analyse.

^a Fasett: F1, Protrait Dominance; F2, Contrait Dominance; F3, Protrait Anti-Egalitarianism; F4, Contrait Anti-Egalitarianism.

^b Formuleringens retning (positiv/negativ).

Reliabiliteten ved datasettet ble så undersøkt, via bruk av Cronbach's alpha (α).

Cronbach's alpha måler intern-konsistens ved itemsene av datasettet, ved å sammenlikne gjennomsnittene av alle de ulike variasjonene for split-half koeffisienter (Cronbach, 1951; Field, 2017). Altså vil skårene respondentene avgir på spørsmålene (itemsene) bli analysert opp mot hverandre, for å passe på at det er høy kvalitet i dataen. Funksjonen til dette vil være å forsikre studiens reliabilitet; at man virkelig analyserer det fenomenet man ønsker å studere. Reliabiliteten blir ansett som akseptabel, dersom, $\alpha > .7$ (Field, 2017). Da det tas utgangspunkt i standardiserte spørreskjema ligger prosedyren til rette for god reliabilitet, men dette testes uansett for som del av forskningspraksisen. Videre vil også uvanlige tilfeller som uteliggere, monotone eller ekstreme verdier testes for. Monotoni ble ved dette oppsettet definert som identiske svar på 40 av 60 spørsmål (67%). Ekstreme verdier ble definert som ekstreme svar på 100% av spørsmålene. Korrelasjoner ble gjort for å forsikre korrekt rekoding. Analysen ble gjort for å undersøke indre konsistens i fasettene, for studenten selv, samt deres ideelle partner.

Selvrapportert omgjengelighet bestod av 12 items ($\alpha = .74$), omgjengelighet hos partner viste høy reliabilitet, med 12 items ($\alpha = .78$), selvrapportert sosial dominans viste høy reliabilitet med 8 items ($\alpha = .81$) og sosial dominans hos partner viste høy reliabilitet, med 8 items ($\alpha = .81$). Alle fasettene hadde tilstrekkelig ($\alpha > .7$) reliabilitet, respondentene er enige i påstandene ved omgjengelighet og sosial dominans for sin egen personlighet og ideell partner.

Via utført reliabilitetsanalyse ble det funnet at itemsene viste tilfredsstillende nivåer for Cronbachs alpha, intern konsistens. Fasettene fanges opp via spørsmålene respondentene besvarte, itemsene passet godt inn. Ingen forbedringer ville fremstilles ved slettede items, - ingen *orphans* måtte fjernes ved noen av variablene. Alle de individuelle itemsene viste fellesskapsverdier høyere enn 0.7, noe som anses som *tilstrekkelige*, om ikke *gode*, nivåer

(Field, 2017). Dette opprettholder dataens statistiske styrke, da eventuelle resultat ikke er produkt av målefeil. Grunnet α -verdiene funnet for indre konsistens, kan en slutning om at itemsene er brukbare i å forklare den totale fasetten, tas. Det fortsettes, som følge av disse reliabilitetsmålene, med videre analyser.

Analysen

Deskriptiv statistikk vil videre presenteres. Utvalget bestod av studenter, $N = 636$, da med kvinner i stort flertall, $n = 437$, 69%, i forhold til menn $n = 191$, 30%, og studenter som verken definerte seg som kvinne eller mann, $n = 8$, 1,3%. Studentenes sivilstatus varierte mellom å være gift eller samboer, $n = 97$, 15%, i et forpliktende forhold med en person, $n = 174$, 27%, i uforpliktende forhold, $n = 40$, 6%, Singel (dater ingen, er ikke for tiden i et forhold), $n = 316$, 50%, annet, $n = 7$, 1%. Andelsfordelingen kan da summeres ved at utvalget med en fast/forpliktet partner da er i mindretall, $n = 271$, 43%, og flertallet består av uforpliktete/single individer, $n = 363$, 57%. Et relativt jevnt utvalg relasjonelt sett.

Utvalget var sammensatt av en fordeling av hovedsakelig unge voksne, dog med et noe bredt aldersspenn fra 19 til 58 år, $Mdn = 21$. Fordelingen hadde altså en variasjonsbredde på 39 år, $M = 22.06$, $SD = 3.92$. Via besvarelser innsamlet via et digitalt spørreskjema, rapporterte studentene sine egne oppfatninger og partnerpreferanser med tanke på personlighetstrekk og langtids-relasjoner. Innsamlede data fra respondentene danner grunnlaget for datasettet som ville brukes ved videre analyse.

Resultater fra videre beskrivende statistikk knyttet til de avhengige variablene presenteres innenfor resultater (se, Tabell 3). Undersøkelsen var rettet mot universitetsstudentenes *omgjengelighet* og *sosial dominansorientering*. Respondentene

besvarte for seg *selv*, samt en *ideell partner*. Gjennom selvrapportering, oppga studentene personlighetsskårer med omgjengelighet for seg selv, $M = 3.94$, $SD = 0.45$, omgjengelighet ved sin idealpartner, $M = 4.17$, $SD = 0.39$, SDO for seg selv $M = 2.79$, $SD = 1.01$ og SDO ved sin idealpartner $M = 2.92$, $SD = 0.98$.

Statistisk korrelasjon (*Pearsons korrelasjonskoeffisient*) ble benyttet for å behandle dataen innenfor sterkt metodisk empiri (Langdridge, 2015; Field, 2017). Korrelasjonsmatrisen undersøker mulige sammenhenger i individenes selvrapporterte personlighetsskåre, og tilsvarende skåre hos en ideell partner. Slik vil det testes dersom individer søker en partner liknende seg selv, i henhold til omgjengelighet og sosial dominansorientering. Analysen kan ikke si noe om kausalitet.

Resultater

Eksisterer det sammenhenger mellom hvordan man selv er personlighetsmessig, og hva man søker i en ideell partner? *Søker individer idealpartnere som likner på seg selv, med tanke på personlighetstrekkene omgjengelighet og sosial dominans orientering?* For å teste det operasjonaliserte forskningsspørsmålet, ble resultatene, innhentet fra utvalgets respondenter via empirisk metodikk, undersøkt.

Datasettet ble behandlet innenfor programvaren, IBM SPSS Statistics. Resultatene blir rapportert i r -verdi og p -verdi, med et krav for signifikansnivå satt til $p = .005$ gjeldende for alle analysene. Via bivariate analyser, i form av en to-halet korrelasjonsanalyse ble det funnet flere relevante sammenhenger i dataen med signifikante resultater (Se, Tabell 3). Korrelasjonskoeffisientene ved datasettet er gjennom analyse rapportert som relevante, på

bakgrunn av viktigheten for å danne forståelse ved hjelp av vitenskapelige observasjoner, på utvalgets partnerpreferanser knyttet til personlighet. Korrelasjonene rapporteres i helhet som følge av dette, men innsnevres til å omhandle variablene viktige for å besvare oppgavens forskningsspørsmål innen oppsummeringen av resultatene. Resultatene blir presentert i synkende rekkefølge av effektstørrelsene.

Det var en statistisk signifikant sterk sammenheng i positiv retning mellom *sosial dominans* hos seg selv ($M = 2.79$, $SD = 1.01$) og *sosial dominans* hos *idealpartner* ($M = 2.92$, $SD = 0.98$), $r(634) = .82$, $p < .001$. Videre ble det funnet en sterk korrelasjon i positiv retning ved *omgjengelighet* ved studentenes selv ($M = 3.94$, $SD = 0.45$) og *omgjengelighet* for *ideell partner* ($M = 4.17$, $SD = 0.39$), $r(634) = .60$, $p < .001$. Resultatet viser en sterk positiv korrelasjon. Resultatet var statistisk signifikant.

De positive korrelasjonene tilsier at studentene som selv skårte høyt på *omgjengelighet* søker, mest sannsynlig, en partner som også gjør det. En student som skårer lavt på én av skårene, vil også ønske at idealpartneren skårer lavt.

Det ble så funnet en statistisk signifikant, moderat negativ sammenheng mellom *Selvrapportert sosial dominans* og *omgjengelighet for partner*, $r(634) = -.44$, $p < .001$. *Selvrapportert omgjengelighet* og *ideell partners sosialdominans*, hadde en svak negativ korrelasjon, $r(634) = -.33$, $p < .001$. Resultatet var statistisk signifikant.

Negative korrelasjoner tilsier at studentene som selv skårte høyt på *sosial dominans*orientering, sannsynligvis søker en partner som ikke har en høy skåre på *omgjengelighet*. Det samme gjelder i motsatt retning, hvor en lav *omgjengelighets*-skåre ved en selv, har en sammenheng med at *idealpartner* skårer høyt på *sosial dominans*.

Det ble funnet signifikante sammenhenger mellom alle test-variablene, $p < .001$.

Nullhypotesen (H_0) om at det ikke er en sammenheng, forkastes. Effektene er i både positive, og negative retninger. Som følge av resultatene kan begge alternativhypotesene bekreftes. Det er en statistisk signifikant positiv sammenheng mellom individers nivå på omgjengelighet eller sosial dominansorientering og hva de søker ved en ideell partner ved like trekk (H_1). Det er også en statistisk signifikant negativ sammenheng mellom individers nivå på omgjengelighet eller sosial dominansorientering og hva de søker ved en ideell partner ved det andre trekket (H_2).

Forskningsspørsmålet om at individer søker idealpartnere som likner på seg selv, med tanke på omgjengelighet og sosial dominansorientering, er blitt testet via korrelasjonsanalyse. Resultatet viser at det er signifikante sammenhenger mellom egen personlighet og det man søker ved en ideell partner. Det argumenteres for, som følge av funnene, at individer søker likhet i omgjengelig- og sosialdominans skårer, hver for seg, men argumentasjonen utdypes med å vise til krysningen av skårene. Motsettende skårer indikerer ikke nødvendigvis at man har partnerpreferanser for ulikhet, men at høye fasett-verdier på domeneene ikke korrelerer. Negative korrelerte sammenhenger er altså resultert fra et ønske om likhet i personlighetsskårer, da omgjengelighet og sosialdominans måles som kontrasterende deler av menneskelig personlighet. Til tross for signifikante korrelasjoner er det allikevel viktig å poengtere at det ikke her er snakk om kausalitet. Vi kan ikke tilskrive resultatene årsakssammenhenger, men kan se at det eksisterer sammenhenger mellom disse personlighetstrekkene, hos en selv og preferanser for idealpartner.

Tabell 3 Oppsummering av deskriptiv statistikk og korrelasjonsanalyse ved relevante variabler ($N = 636$)

Variabel	<i>M</i>	<i>SD</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1 Nevrotisisme	2.8 4	0.58	—											
2 Ekstraversjon	3.4 0	0.59	- .42*	—										
3 Åpenhet	3.3 6	0.47	- .05	.15*	—									
4 Omgjengelighet	3.9 4	0.45	-.04	.05	.13*	—								
5 Planmessighet	3.6 8	0.47	.31*	.19*	-.05	.25*	—							
6 Sosial Dominans	2.7 9	1.01	- .10*	.07	-.34*	-.43*	.02	—						
7 Nevrotisisme (P)	2.0 9	0.41	.16*	.17*	-.04	.17*	.24*	.14*	—					
8 Ekstraversjon (P)	3.6 3	0.41	.13*	.51*	.06	.14*	.07	-.02	.41*	—				
9 Åpenhet (P)	3.4 5	0.41	-.01	.05	.56*	.14*	.12*	-.38	-.20	.20*	—			
10 Omgjengelighet (P)	4.1 7	0.39	-.04	.08	.12*	.60*	.19*	-.44	-.41	.18*	.27*	—		
11 Planmessighet (P)	4.0 9	0.36	-.06	.10*	.01	.11*	.35*	-.01	-.57	.27*	.13*	.37	—	
12 Sosial Dominans (P)	2.9 2	0.98	-.05	.06	-.33*	-.34*	.02	.82*	.16*	-.05	.43*	.48	-.07	—

Notat. Statistisk metodikk benyttet er bi-variate analyser (Pearson's korrelasjonskoeffisient). Variablenes resultater ved IPIP-NEO-60 og SDO-7, for deltakernes selv og besvarelsene for partner (P).

* $p < .05$, ** $p < .005$, *** $p < .001$.

Diskusjon

Studien hadde som målsetting å undersøke likheter og forskjeller i idealpartnerpreferanser i femfaktoriell personlighet og sosial dominansorientering. Likheter og forskjeller mellom selvet og ideell partner, på personlighetsdomenene omgjengelighet og SDO skårer ble analyserte. Instrumentell benyttelse SDO-7 innen personlighetsforskning som et mål på politisk personlighet, er blitt brukt sammen med måleinstrumentet IPIP-NEO-60 for omgjengelighet. Sammen kan instrumentene etablere helhetlig forskning, hvorav flere aspekter ved personlighet kan måles innenfor psykologisk forskning. Likhet innen partnerpreferanse for idealpartner kan utdypes via videre forskning omhandlende relasjonen mellom omgjengelighetstrekket og sosial dominansorientering. Det er enda en tilsynelatende uendelig vei igjen, for å kunne påstå en fullkommen forståelse for de personlighetspsykologiske aspektene ved relasjonell etablering innenfor langtidsforhold. Til tross for dette vil det mulig kunne argumenteres det for at funnene, som presentert samt diskutert i henhold til etablert teori, ved denne studien kan ha bidratt metningen av litteraturen innenfor fagfeltet. Via god forskningspraksis kan videre studier på feltet berike det faglige området. Det empiriske prosjektet vil som utført, med dets resultater, bli diskutert i henhold til eksisterende teori som presentert.

Ut fra forskningsbaserte funn som presentert, er det generaliserte resultatet at man søker likhet innenfor personlighetstrekk. Alternativhypotesene (H_1 & H_2) ble bekreftet. Omgjengelige individer søker en idealpartner som likner på seg selv i omgjengelighets skåre. Samme funn gjenspeiles ved trekket sosial dominansorientering, hvor individer også søker likhet i personlighetsskåren. Disse funnene korresponderer med tidligere studier om at man prefererer likhet innen partnervalg. I forhold til kryssninger av personlighetstrekk, viser korrelasjonene negative signifikante sammenhenger. Her ønsker individer ulikhet, mellom seg selv og idealpartners skåre. Deltakerne ønsket kontrasterende skårer ved egen sosial

dominans, mot partners omgjengelighet. De ønsket også motsettende nivå når det gjaldt egen omgjengelighet, og idealpartners sosiale dominansorientering.

Utvalget ønsket trekk som tilsvarte sine egne. Ved kryssninger mellom domenene (for eksempel omgjengelige individer søkende sosialdominante individer) indikerer de negative effektene *ulikhet*. Men, dette argumenteres for å være grunnet domenenes kontrasterende lynne. Relasjonen mellom omgjengelighet og sosial dominansorientering argumenteres for å være av viktighet innen søket etter en idealpartner. Høye skårer ved begge domener ser ut til å motsettes hverandre, altså er en negativ korrelasjon resultert fra et ønske om lik personlighet.

Det er en statistisk signifikant sammenheng mellom individers nivå på omgjengelighet eller sosial dominansorientering og hva de søker ved en ideell partner, man søker likhet i personlighet. Forskningen bidrar med litteratur på området, via omgjengelighet benyttet med SDO, ved skårer mellom selv og idéal, innenfor langtidsrelasjoner. Alternativhypotesen (H_2) er formulert i negativ retning for å måle likhet i personlighet mellom selvet og idealpartner, da domenene omgjengelighet og sosial dominansorientering deler kontrasterende aspekter ved menneskelig moral, holdninger, - personlighet. Det argumenteres for at forholdet mellom effektene bør studeres videre, på bakgrunn av resultatet, for videre forståelse av psykologiske effekter av personlighet og partnervalg. Resultatene argumenteres for å ha bidratt til et nytt perspektiv innen litteraturen, hvor mye gjenstår å utforskes.

Noe som skiller denne studien fra tidligere empiri er studerte effekter på omgjengelighet og SDO, hvorav studier ved dette området enda er mangelfulle. Tidligere studier er gjort, men disse har benyttet FFM innenfor HEXACO-modellen. Resultatene funnet stemmer overens med eksisterende relevant teori, om at HEXACO-modellens omgjengelighet er negativt korrelert med SDO, fremfor IPIP-NEO-60.

Partnerpreferanser (og seleksjon av langsiktige partner) er avhengig av adferdsmønstre samt sosiale aspekter, som vist til i teorien. Videre, predikeres også adferdsmønstre ut ifra personlighetstrekk. Ved å analysere eksisterende teori på feltet kan en da komme frem til muligheten av en potensielt eksisterende effekt. At individer søker partnere også basert på personlighetstrekk, kan altså ikke utelukkes. Det argumenteres slik for at påstanden om at man søker en partner liknende seg selv i forhold til personlighetstrekk, bør utforskes videre, for å se dersom en slik effekt kan eksistere.

Tidligere studier gjort omhandlende *assortative mating* skiller seg fra denne studien, ved at det her er et idéal som studeres opp mot selvet, hvor utvalget består av både deltakere i parforhold og single.

Idealpartnerpreferanser er *ikke* uavhengig egen personlighet og er best forklart av at man ønsker likhet med seg selv og idealpartner i personlighetsdomenene omgjengelighet og SDO. Resultatene stemmer godt med Shackelford & Buss' (2000) reelle partnertilfredshet, hvor utvalget blir mer fornøyde med en omgjengelig partner, søkende likhet, også ved idealpartner. Korrelasjonene mellom egen og idealpartners SDO stemmer godt i henhold til assortative mating. De negative sammenhengene funnet med kryssende domener, er diskutert i forhold til teori omhandlende negativ affekt og mørke personlighetsskårer, hvor studien bidrar med nye funn ved aktuelle selv- og idealpreferanse for langtidsmessig partnervalg. Korrelasjonskoeffisienten handler ikke om årsak-virkning og ser kun på statistiske sammenhenger. Derfor kan vi ikke si noe angående kausalitet. Ut ifra resultatene kan vi ikke trekke slutningen om hvor en spesifikk forskjell ligger, men eksperimenter ved videre forskning kan kunne avklare slike spørsmål.

Vi har via å se på eksisterende empirisk teori kommet frem til at mennesker har partnerpreferanser. (Conroy-Beam & Buss, 2016). Vi har i tillegg kommet frem til at man

tiltrekkes visse typer personlighetstrekk, og at disse kommer an på sine egne. Foruten disse preferansene er det mulig at en potensiell langtids-partner ikke er en god kandidat å dele hverdagen med, i forhold til seksuell seleksjon og SST (Kennair et al 2022), men også partnertilfredshet i form av mørkere aspekter av personlighetstrekk. Partnerpreferansene man har er altså også avhengig av konteksten man selv befinner seg i og åpner opp for diskusjon med tanke på partnerpreferanser ved *kortsiktige*-, fremfor *langsiktige* forhold, et interessant forskningsobjekt som mulig kan vise motsigende resultater, enn dem funnet ved denne studien, kun omhandlende *langsiktige* forhold med en idealpartner. Personlighetstrekk er viktige innen søket etter en potensiell langsiktig romantisk partner, adferdsmessig, genetisk og sosialpolitisk. Noen individer har større 'valgfrihet' innen disse preferansene enn andre, og derfor også valgfrihet. I henhold til adferdsmessige beslutninger har personlighet predikative utfall, som kan måles empirisk gjennom IPIP-NEO-60 og SDO-7. Potensielle livsvalg og hendelser kan predikeres ut ifra personlighetsskårer, noe som er av viktighet når man deler et liv sammen med hverandre. Det eksisterer et søk etter likhet i personlighetstrekkene, hvor man har liknende personlighet som sin partner. Eksisterende funn ble repliserte ved denne studien, med bidrag på nye områder, i henhold til en hypotetisk ideell partner, undersøkende både FFM's omgjengelighet og sosialdominans.

Mennesket har partnerpreferanser. Evolusjonært sett, er det hensiktsmessig å velge partner med høyest mulig partnerverdi, i forhold til seg selv, - hvor denne har en tendens for likhet. I henhold til teori som presentert, er det funnet tendenser for at individer finner partner via omgivelsene, konteksten man befinner seg i, - sosiokulturelle omstendigheter. Dette gir noe assortative mating.

Ved denne studien, ble det ikke sett på hvilke parforhold individer velger å være i, med tanke på reelle forhold. Vi studerte heller hva menneskers psyke ønsker å kunne velge, i en teoretisk ideell partner. Det er uenighet innen etablert teori på dersom det er predikative

sammenhenger mellom partnerpreferanser og reelt partnervalg (Kennair, 2024). Kritiske studier på etablert teori har påfallende svak utvalgsstørrelse (Liu et al., 2018). Prosjektet ved denne oppgaven kan oppfølges, og se på SDO nærmere i kontekst med FFM's omgjengelighet i korttid, eller om preferansene for idealpartner korresponderer med reelle, fremfor ideelle forhold.

Implikasjoner for praksis og videre forskning er som følger. Grunnet bekvemmelighetsutvalg utøves det forsiktighet ved å påstå i hvilken grad funnene er generaliserbare til en større populasjon, da potensielle skeivfordelinger ikke nødvendigvis representerer virkelige effekter i et normativt samfunn. Det stilles også spørsmål til representativitet, grunnet manglende svarprosent som følge av dette. Utvalget besto av en overvekt kvinner, og sannsynligvis norske respondenter. Utvalget har sannsynligvis også en skeivhet mot liberale holdninger, grunnet at universitetsstudenter oftere har holdninger i denne retningen (Ho et al., 2015). Det påpekes at utvalgets fagmessige variasjon er en styrke.

Prosjektet tar dessverre del i WEIRD-problematikk, hvor dette er en stor svakhet ved dette enkeltstående prosjektet. Det understrekes at videre forskning bør utforske dersom funnene repliseres utover en bredere populasjon.

Respondentene er NTNU-studenter i Trondheim, og det vil ikke argumenteres for representativitet utover andre grupper enn tilhørende dette. Allikevel viser relatert teori til samme tendenser utover større populasjoner. Respondentene besvarte digitale spørreskjema via selvrapporing, hvorav det er mulig selvvurderingen av egen personlighet ikke nødvendigvis gjengir virkelige effekter. Men, i rater omhandlende selvrapporterte adferdsmessige aspekter, var psykologer enige i utvalgets selvrapporing (Fiske, 1949). Det kan være mulig å argumentere for økt replikerbarhet ved funnene dersom det ble tatt utgangspunkt i IPIP-NEO-120, fremfor en redusert versjon med 60 items. Grunnet

prosedurale begrensninger hvor høyest antall deltakere er ønskelig, argumenteres det for at et redusert tidsaspekt for utfyllingen av skjema var hensiktsmessig, for universitetsstudentene. IPIP-NEO-60 viser dog god nok reliabilitet og validitet for benyttelse innen forskning (Maples-Keller et al., 2019).

Det argumenteres for at potensiell problematikk som følge norske oversettelser ikke påvirker studiens reliabilitet. Den norske modellen har tilsvarende psykometriske egenskaper som IPIP-NEO-R, ved både indre konsistens og faktorkorrelasjoner. Oversettelser av modellen er blitt gjort før, med empiri som støtter skjematisk validitet og internasjonal replikerbarhet (McCrae & Allik, 2002). Den norske oversettelsen ble først publisert av Martinsen, Nordvik & Østbø (2003). Denne, samt senere norske oversettelser viste tilsvarende replikerbarhet i psykometriske egenskaper (Martinsen, Nordvik & Østbø, 2011).

Studiens validitet vil ikke påstås, og videre studier omhandlende oppgavens tematikk kan styrke denne empirisk. For å redusere sannsynligheten for tilfeldige feil og å teste forsøkets reliabilitet, oppfordres det til videre forskning på variablene og deres sammenheng. Korrelasjonen kan eksempelvis følges opp med videre analyser og eksperimenter for å kartlegge kausalitet. I henhold til populasjonen kan det være en fordel å samle et mer representativt utvalg. Da resultatene viser signifikante sammenhenger mellom omgjengelighet og dominans, for selv og idealpartner, kan dette være et forskningsområde som bør utforskes videre for å øke forståelsen i henhold til individuelle forskjeller i partnervalg, noe som er av viktighet for forståelse av menneskets psykologiske strukturer.

Gruppeforskjellene mellom kjønn og sivilstatus kan eksempelvis også studeres videre, for å berike mangelfulle aspekter ved dataen. Via benyttelse av t-tester kan potensielle effektstørrelser for egenskapsnivåer måles for idealpartner, sammenlignet med en selv. Videre analyse kan også utfylle potensielle spesifiserte sammenhenger mellom domenes fasetter.

Et spørsmål for videre studier er dersom idealpersonlighet spesifikt ved SDO og omgjengelighet påvirkes av ens egen seksuelle strategi ved korttids-orienterte seksuelle møter. Tidligere studier ser ikke på effektene mellom FFM og SDO. Videre forskning kan måle systematiske forskjeller i preferansene for en korttidspartner, eller seksuelle relasjoner, og ikke bare monogame forhold.

Moderne dating ser ut til å kunne ha utvidet valgfrihet generelt sett, ved tilgang til større datingpopulasjoner (innenfor sosial-teknologisk utvikling), via svært utvidete sosiale nettverk, relativt til mange tidligere studier på feltet. Et spørsmål stilles til dersom dette kan medføre økte krav for likhet innenfor personlighetspreferanser, et spørsmål som kan utarbeides gjennom videre forskning innenfor moderne sosiale rammer (som følge den teknologiske utviklingen).

Diskusjonen om krig er også et relevant fenomen, dessverre enda innen dagens verdensbilde. Effektene mellom SDO og krigsholdninger i henhold til relasjonelle forhold med omgjengelighet kan være av interesse. Videre forskning ved området kan kunne være hensiktsmessig, for å styrke den noe mangelfulle empirien på krigsforskning, i henhold til politisk personlighet, personlighetsmålet SDO.

Til slutt, kunne det være av interesse å studere menneskelige relasjoner foruten seksuelle-romantiske forhold (psykologiske fenomener tilknyttet vennskap), for å relatere funnene med de vi fant ved denne studiens resultater. *“Et godt parforhold er dypest sett et godt vennskap”* (Tryti, 2024, s.4).

Denne empiriske studien undersøkte likheter og forskjeller i idealpartnerpreferanser av personlighet i FFM og SDO, for å finne ut dersom det er signifikant sammenheng mellom egen personlighet og det man søker ved en ideell partner. Det ble spesifikt testet for individers nivå på omgjengelighet og sosial dominans, og **dersom** disse likner på hva en ser etter med

tanke på disse personlighetstrekkene, hos en ideell partner. Måleinstrumentene benyttet var IPIP-NEO-60 og SDO-7. Dataen ble analysert med Pearson's korrelasjonsanalyse, og viste statistiske signifikante sammenhenger mellom variablene. Forskningsspørsmålet, formulert som "*søker individer idealpartnere som likner på seg selv, med tanke på omgjengelighet og sosialdominansorientering*" er gjennom diskusjon blitt besvart.

Forskningen utført er blitt presentert, samt dets resultater-, diskutert i henhold til foregående litteratur innenfor evolusjonære-, samt politiske aspekter ved sosial- og personlighetspsykologi. Arbeidet er blitt utført kritisk vurderende, også i henhold til etikk, for undersøkelsen av oppgavens problemstillinger.

Referanser

- Ambjørnsen, I. (1981). *23-salen* (s.7). Oslo: Cappelen
- Ashton, M. C., Lee, K., & de Vries, R. E. (2014). The HEXACO Honesty-Humility, Agreeableness, and Emotionality factors: A review of research and theory. *Personality and Social Psychology Review*, *18*, 139–152.
<http://dx.doi.org/10.1177/1088868314523838>
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (2017). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Interpersonal development*, 57-89.
- Buss, D. M. (1984). Evolutionary biology and personality psychology: Toward a conception of human nature and individual differences. *American Psychologist*, *39*(10), 1135–1147. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.39.10.1135>
- Buss, D. M. (1989). Sex differences in human mate preferences: Evolutionary hypotheses tested in 37 cultures. *Behavioral and Brain Sciences*, *12*(1), 1-49.
 doi:10.1017/S0140525X00023992
- Buss, D. M. (2014). *Evolutionary psychology: the new science of the mind*. Boston: Pearson.
- Buss, D. M., & Shackelford, T. K. (2008). Attractive Women Want it All: Good Genes, Economic Investment, Parenting Proclivities, and Emotional Commitment. *Evolutionary Psychology*, *6*, 134-146.
- Conroy-Beam, D., Buss, D. M., Asao, K., Sorokowska, A., Sorokowski, P., Aavik, T., . . . Zupančič, M. (2019^a). Contrasting Computational Models of Mate Preference Integration Across 45 Countries. *Scientific Reports*, *9*(1), 16885. doi:10.1038/s41598-019-52748-8

- Conroy-Beam, D., Roney, J. R., Lukaszewski, A. W., Buss, D. M., Asao, K., Sorokowska, A., ... & Zupančič, M. (2019^b). Assortative mating and the evolution of desirability covariation. *Evolution and Human Behavior*, *40*(5), 479-491.
- Costa Jr, P. T., & McCrae, R. R. (1988). From catalog to classification: Murray's needs and the five-factor model. *Journal of Personality And Social Psychology*, *55*(2), 258.
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1999). A five-factor theory of personality. *The five-factor model of personality: Theoretical perspectives*, *2*, 51-87.
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (2008). The revised neo personality inventory (neo-pi-r). *The SAGE handbook of personality theory and assessment*, *2*(2), 179-198.
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (2009). The five-factor model and the NEO inventories. *Oxford handbook of personality assessment*, *10*, 299-322.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, *16*(3), 297-332.
- Duckitt, J. (2001). A dual-process cognitive-motivational theory of ideology and prejudice. In *Advances in experimental social psychology* (Vol. 33, pp. 41-113). Academic Press.
- Elsevier. Sidanius, J., & Pratto, F. (1999). *Social dominance: An intergroup theory of social hierarchy and oppression*. Cambridge University Press.
- Field, A. (2017). *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics*. SAGE.
- Figueredo, A. J., Sefcek, J. A., & Jones, D. N. (2006). The ideal romantic partner personality. *Personality and Individual Differences*, *41*(3), 431-441.

- Fiske, D. W. (1949). Consistency of the factorial structures of personality ratings from different sources. *The Journal of Abnormal and Social Psychology, 44*(3), 329–344.
<https://doi.org/10.1037/h0057198>
- Friedman, H. S., & Kern, M. L. (2014). Personality, well-being, and health. *Annual review of psychology, 65*, 719-742
- Funder, D. C. (1997). *The personality puzzle*. WW Norton & Co.
- Goldberg, L. R. (1990). An Alternative "Description of Personality": The Big-Five Factor Structure. *Journal of personality and social psychology, 59*(6), 1216-1229.
<https://doi.org/10.1037/0022-3514.59.6.1216>
- Goldberg, L. R. (1993). The structure of phenotypic personality traits. *American psychologist, 48*(1), 26.
- Goldberg, L. R., & Rosolack, T. K. (2014). The Big Five factor structure as an integrative framework: An empirical comparison with Eysenck's PEN model. In *The developing structure of temperament and personality from infancy to adulthood* (pp. 7-35). Psychology Press.
- Ho, A. K., Sidanius, J., Kteily, N., Sheehy-Skeffington, J., Pratto, F., Henkel, K. E., Foels, R., & Stewart, A. L. (2015). The nature of social dominance orientation: Theorizing and measuring preferences for intergroup inequality using the new SDO₇ scale. *Journal of Personality and Social Psychology, 109*(6), 1003–1028.
<https://doi.org/10.1037/pspi0000033>
- Ho, A. K., Sidanius, J., Pratto, F., Levin, S., Thomsen, L., Kteily, N., & Sheehy-Skeffington, J. (2012). Social dominance orientation revisiting the structure and function of a

variable predicting social and political attitudes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 38(5), 583–606

Hopwood, C. J., Donnellan, M. B., Blonigen, D. M., Krueger, R. F., McGue, M., Iacono, W. G., & Burt, S. A. (2011). Genetic and environmental influences on personality trait stability and growth during the transition to adulthood: A three-wave longitudinal study. *Journal of Personality and Social Psychology*, 100(3), 545–556.

Horwitz, T. B., Balbona, J. V., Paulich, K. N., & Keller, M. C. (2023). Evidence of correlations between human partners based on systematic reviews and meta-analyses of 22 traits and UK Biobank analysis of 133 traits. *Nature Human Behaviour*, 7(9), 1568-1583.

John, O. P., Robins, R. W., & Pervin, L. A. (Eds.). (2010). *Handbook of personality: Theory and research*. Guilford Press.

Karlsen, H. R. (2023). *Norsk versjon av IPIP-60 (v.2)*

Kazdin, A. E. (2000). *Encyclopedia of Psychology (Vol. 2)*. American Psychological Association (Ed.). Washington, American Psychological Association.

Biegler, R., & Kennair, L. E. O. (2016). Sisterly love: Within-generation differences in ideal partner for sister and self. *Evolutionary Behavioral Sciences*, 10(1), 29.

Kennair, L. E. O. (2009). *Fra Darwin til evolusjonpsykologi*. I D. Hessen, N. C. Stenseth, & T. Lie (red.), *Darwin – Verden ble aldri den samme* (s. 197-228). Oslo: Gyldendal Litteratur.

- Kennair, L. E. O. (2016). *Founders of Evolutionary Psychology*. I T. K. Shackelford & V. A. Weekes-Shackelford (red.), *Encyclopedia of Evolutionary Psychological Science*. Cham: Springer.
- Kennair, L. E. O., & Biegler, R. (2017). *Conflicting Tastes: Conflict Between Female Family Members in Choice of Romantic Partners*. In M. L. Fisher (Ed.), *The Oxford Handbook of Women and Competition* (pp. 529-552). New York: Oxford University Press.
- Kennair, L. E. O., Grøntvedt, T. V., & Bendixen, M. (2021). *En kort introduksjon til evolusjonspsykologi* (1. utgave. ed.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Kennair, Leif Edward Ottesen: Partnerverdi i Store norske leksikon på snl.no. Hentet 04. mars 2024 fra <https://snl.no/Partnerverdi>
- Kleppestø, T. H., Czajkowski, N. O., Vassend, O., Røysamb, E., Eftedal, N. H., Kunst, J. R., ... Thomsen, L. (2019). *Correlations between social dominance orientation and political attitudes reflect common genetic underpinnings: A twin study*. <https://doi.org/10.31219/osf.io/9bfaj>
- Kleppestø, T.H., Eftedal, N.H., Thomsen, L. (2020). *Social Dominance Orientation (SDO)*. In: Shackelford, T., Weekes-Shackelford, V. (eds) *Encyclopedia of Evolutionary Psychological Science*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-16999-6_2602-1
- Langdridge, D. (2015). *Psykologisk forskningsmetode: En innføring i kvalitative og kvantitative tilnærminger*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmstad & Bjørke AS.

- Langmeyer, A., Guglhör-Rudan, A., & Tarnai, C. (2012). What do music preferences reveal about personality? A cross-cultural replication using self-ratings and ratings of music samples. *Journal of Individual Differences*, 33(2), 119–130.
<https://doi.org/10.1027/1614-0001/a000082>
- Liu, J., Ludeke, S., Haubrich, J., Gondan–Rochon, M., & Zettler, I. (2018). Similar to and/or better than oneself? Singles' ideal partner personality descriptions. *European Journal of Personality*, 32(4), 443-458.
- Maples-Keller, J. L., Williamson, R. L., Sleep, C. E., Carter, N. T., Campbell, W. K., & Miller, J. D. (2019). Using item response theory to develop a 60-item representation of the NEO-PI-R using the International Personality Item Pool: Development of the IPIP-NEO-60. *Journal of Personality Assessment*.
<https://doi.org/10.1080/00223891.2017.1381968>
- Martinsen, Ø. L., Nordvik, H., & Østbø, L. E. (2003). *Norsk utgave av Revised NEO Personality Inventory (NEO PI-R)*. In. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Martinsen, Ø. L., Nordvik, H., & Østbø, L. E. (2011). *The NEO PI-R in a North European Context*.
- McCrae, R. R., & Allik, I. (Eds.). (2002). *The five-factor model of personality across cultures*. Springer Science & Business Media.
- McCrae, R. R., & Costa Jr, P. T. (2008). The five-factor theory of personality. In J. Oliver P, R. Richard W, & P. Lawrence A (Eds.), *Handbook of Personality*. Guilford Press.
- Mehmetoglu, M., & Mittner, M. (2021). *Applied Statistics Using R: A Guide for the Social Sciences*. SAGE.

- Petersen, M. B. (2015). *Evolutionary political psychology*. In D. M. Buss (Ed.), *The Handbook of evolutionary psychology* (Vol. 2, pp. 1084 - 1102). John Wiley & Sons.
- Plomin, R. (2019). *Blueprint: How DNA Makes Us Who We Are*. Cambridge, Mit Press.
- Pratto, F., Sidanius, J., Stallworth, L. M., & Malle, B. F. (1994). Social dominance orientation: A personality variable predicting social and political attitudes. *Journal of personality and social psychology*, 67(4), 741. Shackelford & Buss, 2000
- Sidanius, J., Cotterill, S., Sheehy-Skeffington, J., Kteily, N., & Carvacho, H. (2016). *Social dominance theory: Explorations in the psychology of oppression*. In C. G. Sibley & F. K. Barlow (Eds.), *The Cambridge handbook of the psychology of prejudice* (pp. 149–187). Cambridge: Cambridge University Press
- Smith, W. G. (2008). Does gender influence online survey participation? A record-linkage analysis of university faculty online survey response behavior. *Online submission*.
- Soto, C. J., & John, O. P. (2017). The next Big Five Inventory (BFI-2): Developing and assessing a hierarchical model with 15 facets to enhance bandwidth, fidelity, and predictive power. *Journal of Personality and Social Psychology*, 113(1), 117–143. <https://doi.org/10.1037/pspp0000096>
- Tooby, J., & Cosmides, L. (1990). On the universality of human nature and the uniqueness of the individual: The role of genetics and adaptation. *Journal of personality*, 58(1), 17-67.
- Tryti, E. & Kifle, M., (Ed), 2024. *nr. 53. Klassekampen*, 2(3), s.4.
- Turkheimer, E. (2000). Three laws of behavior genetics and what they mean. *Current Directions in Psychological Science*, 9(5), 160–164.

- Walter, K. V., Conroy-Beam, D., Buss, D. M., Asao, K., Sorokowska, A., Sorokowski, P., Zupančič, M. (2020). Sex Differences in Mate Preferences Across 45 Countries: A Large-Scale Replication. *Psychological Science*. doi:10.1177/0956797620904154
- Watson, D., Beer, A., & McDade-Montez, E. (2013). The role of active assortment in spousal similarity. *Journal of Personality*, 82(2), 116-129.
- Widiger, T. A. (Ed.). (2017). *The Oxford handbook of the five factor model*. Oxford University Press.
- Wilson, M., & Daly, M. (1985). Competitiveness, risk taking, and violence: The young male syndrome. *Ethology and sociobiology*, 6(1), 59-73.

